

... a Psyché

k druhému výročí 14. srpna 1988

to je úmrtí den
mé ženy

L. p. 1990

Vladimír Holan

KDO JSI

Nevím, říká-li se ještě ženám moje holubičko,
nikdy jsem se tě neptal, jsi-li šťastna,
zázračná, nedbáš a přicházíš do mého zbožňování,
aniž bych musil lhát, žárlit či zasloužit si lásku,
štěpná, tiskneš se k mé ostré bídě a dáváš se jí celá,
aniž bych se cítil provinilcem,
jíš a piješ se mnou všechny mé nenávistné zmatky,
které jsi prozářila svojí vidoucí prostotou,
dojímáš mne, aniž bych se cítil lepším, než jsem,
jako to pocítujeme při fantazii
složené pro dvě stě klavírů,
svobodná, osvobozuješ, a nemohu chtít víc,
nemohu chtít víc -
a přece ta mučivá úzkost ve mně,
ta úzkost o někoho, jehož nikdy nepoznám!

Být sám je příliš mnoho na dvojníka,
ale s tebou jsi mi vždycky ještě chyběla ty...

Josef Hora
PO LETECH

Život se dluží do bolesti
mílemi vzpomínek a let.
Teprve teď chápeme štěstí,
když odnáší své dary zpět.

Teprve teď cítíme plně
stisk ruky dávno vychladlé.
Teprve nyní, vlna vlně,
se podívujem v zrcadle.

Že pozdě je již? Z melodií
se snáší list a padá sníh.
A hořce krásná, teď když miji,
je píseň hodin večerních.

Alena Břízová
HORKÁ JEHLA

rozhlasová pohádka
na motivy J. Š. Kubína

Drobínek

Drobínková

Luciper

Sirkuš

- Drobínek** (si lebedí a zívá) Hmhm... úúúú... jéjé! Ono to sluníčko hřeje dočista jako pec! Ba i pod košili vleze a šimrá si tam a hemzá skoro jako sedmitento bedruňka. Ááááchl... Kosáci a drozdi štěhotají jako kláriny o pouti... listí na jabloni ve větříčku šebetá a chlácholí jak muši bzíkání... inu, mám já se to na tom světě nejínáč než jako nákej abrhathman čili potentát.
- Drobínková** Zato já si s tebou vejskám jako kančka od křundálů. Já se s tebou tím životem klopácím a šterchuju a pláskám jako motovidlo v samým pronásledku. Abys věděl, Kiliáne Drobínku, já jsem z tebe uhydňovaná, vyžmoutaná a zmutýřovaná až hanba. Vstávej!
- Drobínek** Co se zase kačatíš jak jedule, Filoménko?
- Dro-ová** Řekla jsem vstávej, hažvaňo.
- Drobínek** K tobě ta krása vůkol dočista nic nepromlouvá, světlice má, že se krabatíš kudy chodíš?
- Dro-ová** I promlouvá, ty pudislávku, promlouvá. Jenže na mě svět klokotí skřivaním zpěvem od samýho rozednění a tobě do podušek padaj sluníčku z klína hroudy zlata ještě v poledne, nestydo.
- Drobínek** No tak, Filoménko, volnou, volnou. Pospal jsem si a co? Snad se tak moc nestalo.
- Dro-ová** Já ti dám volnou, hadroplete. Abys věděl, ty máš dneska konec merendy. Ty, Kilián Drobínek, krejčí v Nicojedech, který jehlou, nůžkama a cihličkou není štont vydělat ani na hubený kucmoušek anebo kundrbálky k obědu. (Rozpláče se) Ach Kiliáne, Kiliáne.
- Drobínek** Tak tohle ne, Filoménko moje nejmilejší, tohle jsme si nedomluvili, tvý oči takhle v samý rose já nevystojím. Neplač, prosím tebe, ať mi to srdce neuklovne, našpul hubičku, ták... a pověz mi pěkně

růžově, semikráskově anebo pomněnkově, který krmajzlík ti zase přeběh přes cestu.

Dro-ová Tak já to zkusím. Nejdřív růžově. Nosej ti lidi práci. Kiliáne?

Drobínek Inu, co bych zapíral, nosej. Tuhle spravit kačata, tamhle zaštopovat havelok, sheftnout utrženej krejzlík, avšak víš, tento.

Dro-ová A ty co, Kiliáne? Krejčuješ? Krejčuješ?

Drobínek Inu zkouším to, Filoménko, zkouším..

Dro-ová A jakpak to zkoušíš, pověz, můj hošátko.

Drobínek Tak a tak. Vezmu jehlu, pak se někde něco šustne, kouknu nalevo. Potom mě tuhle něco kousne, drbnu se napravo. A pak hledím, Filoménko, hledím kde mám tu potvornou jehlu a ona, halabrána, nikde. To je pak, uznej sama, dušinko sametová, to je pak těžký krejčovat.

Dro-ová Aby do tebe tisíc hromů, kazbundíku.

Drobínek Povídalas něco, majolénko moje znejmilejší?

Dro-ová Nic, nic, můj sláďátko. Já teď tu pomněnkovou a semikráskovou řeč načnu z jinýho soudku. Víš, kolik máš dětí, Kiliáne?

Drobínek Jestli se nemejlím, tak jedno... dvě... tři... pět... devět! Jako schůdečků, spanílenko moje.

Dro-ová A to nepočítáš mrňátko, co se nám narodilo zrovinka před tejdnem, Kiliánku, takže to máme kolik?

Drobínek Deset! Rovných deset dětiček, Filoménko!

Dro-ová Jo. Hemží se nám tu capartů jako koukolat, Drobínku. A od rána do večera neslyšet jinýho než "mámo, já mám hlad". Co jim mám říct, poraď mi, Kiliánku,

- Drobínek** Ino, to neumiš říct, "když máš hlad, tak si ho hlad", hubičko moje? Neumiš povědít "a kdyby ti to bylo málo, pichni si tuhle do handry, poteče ti mletá lebeda", hehe?
- Dro-ová** Pumpity rum, tak abys věděl Kiliáne, žádný strach, taky rozumím semenci. S tebou se doopravdy nedá rozprávět růžově, pomněnkově ani sedmikráskově.. Na mým místě by na tebe druhá brala pohrabáč nebo by ti dala záušek, až by se ti v hlavice zatmělo..
- Drobínek** Ty mi ale dávaš drobení do polívky, majolenko moje nejmilejší.
- Dro-ová** Tak dost. Sladký řeči znáš, ale jinak jsi víš co? Machachuchla, modrohnát a ze všeho nejvíc líná kůžel
- Drobínek** Ale Filoméno -
- Dro-ová** Mlč! Než bys něco kloudného ušil, radši bys celý dny sebou šil v prachových peřinách!
- Drobínek** Ale háječku můj šumný -
- Dro-ová** Než bys komu přiheftoval knoflík na plandičku nebo přistehnul záplatu, aby byla ve stavení háká cinkanina, raděj čučíš jako syslík, jak se kudrnatěj mráčky na nebi. Ale abys věděl, už toho mám dost, Kiliánku, taky nejsem stydlavá jak skopový lůj. Dneska navečír přijdou kmocháčci a kmotry ze vsi uvítat na svět našeho nejmladšího. Co valíš očiska, jako bys je měl na prodej?
- Drobínek** Divím se, páč když přijdou, tak přijdou, co já s tím?
- Dro-ová** Že je nemáme čím uctít, můj ty kazbundíku. A tak ti rovnou povídám: seženeš aspoň rosolku na zavdání, kdybys měl pro ni šlapat třeba až na kraj světa.
- Drobínek** Ale šarapatko moje zlatá, tak daleko bych se ani nemusel brdlat. Jenže bez peněz mi nikdo neprodá ani z kozy chlup.

- Dro-ová** Co je mi po tom? Tak pošášíš něco na dluh.
- Drobínek** Jenže u koho, kvítku voňavý, když všude ve vůkolí mám na každém sutru nejmiň deset vroubků?! Smiluj se, Filoméno, víš sama, že mě bez troničku odevšad akorát vyšmercojou jako hadrlumpa!
- Dro-ová** Když jsi líná kůže, co si u poctivých lidí neumíš poctivě vydělat ani na vodovou polívku s česnekem, pomoz si jak umíš. Zkus to, Kiliáne, třeba u Lucipera.
- Drobínek** No děkuju pěkně, ty jsi mi dneska žínka jak rozmarýnka. Nic lepšího nevíš, zláčátko?
- Dro-ová** Zprubuj si to třeba v tom šenku na samotě, co se tam říká na Myšíně. Ale rosolku doneseš stůj co stůj! Nekoukej na mě jako vrána, nebo ti to mám vyložit jadrnějc, abys z toho měl řepekt? Zkrátka a dobře, zajdeš do té krčmy na Myšíně.
- Drobínek** A hlelel Na Myšíně! Ty jsi ale hlávinka.. Tam jsem ještě co živ nebyl.
- Dro-ová** Bodejť jo. Tomu brumajzlíkovi, co tam každé večír načíná sud černýho kozla a čepuje ho do plecháčů, tomu se slušnej člověk vyhne. Ten čeká akorát na tebe....
- Drobínek** No no no. Snad by mě nebylo. Kdekdo sice říká, že ten šenkýř má kukuč jako bedár, z každý okule prý mu šlehají divoký ohníčky, ale jak říkám, snad mě neubude.
- Dro-ová** Taky si myslím, Kiliáne Drobínku. Když nemáš v kapse ani floka, nemůžeš se ubít jako bublinka a nosit hlavu jako tureckej paša. Jsi líněj hadrabák, tak si maširuj pro rosolku třeba na Myšínu. A kalupem!
- Drobínek** To je spěchu, Filoméno. Snad bych si moh navlíct aspoň kacabajku a na hlavu dát pangrotku, ne?

- Dro-ová I bez čepice na tobě každé pozná, že jsi línek pačala, Kiliánku. Radši ať jsi alabastr ze stavení a potom zas alavanty zpátky doma s dobrou rosolkou.
-
- Drobínek Hrome, jestli já jsem to nepřeperfektil...Kiliáne, Kiliáne, jestli ty ses moc nekasal, když ses troštoval jít sem na Myšinu. Dyť je sotva chvílka po poledni a na tomhle vídrholci už jakoby šíralo...A že by to tu vonělo lesním stromovým a kvítím hajním, tak to nevoní. Spíš jakoby z tý barabizny... (čichá) šel čoud... (čichá) z něký ludroviny... Filoméno moje zlatá, tak se mi zdá, že mám nahnáno.
- Luciper Holt berdal
- Drobínek Drobínek prosím, takto mistr cechu krejčovského.
- Luciper Co mi tu kolem dokola šmíruješ? Abych se neohlíd po topůrku z tvrdýho dřeva!
- Drobínek Jéminku, panáčku, snad bys na mě nešel se sáhovkou? Copak jsem nějaký kunt?
- Luciper Tak co mi tu landáš kolem domu, votroubku? Našlapuješ jak na řeřavým uhlí, rozhlížíš se, jako bys mínil něco tuhle, tamhle, rozumíš, co chci říct, ne?
- Drobínek Ale stříbrný zlatý pantatínku, co tebe hned nenapadá. Ty myslíš, jako že bych ti chtěl něco špajznout? Kdepak já tuhle tamhle, to já přece načisto naopak. Je tohle šenkovna na Myšině nebo není?
- Luciper Jakpak by nebyla, když v ní sám šenkuj.
- Drobínek Tak vidíš, panáčku. A já jdu k tobě jako řádný zákazník neboli kunčoft a ne jako nákej necamour.
- Luciper Jestli jsi host, tak to je jiná. Odpusťme si co jsme si a pojď dál ke mně do šenku, kandrbášku.

- Drobínek** Drobínek, prosím. Kilián Drobínek jméno mé pantatinku. Pravda, nic moc, jenom krejčí. Tuhle střihnu, tamhle švihnu, známe to, ne?... Hernajs, zato ty máš tu hospodu vystavěnou jako nákej purk. Taký bych si dal říct.
- Luciper** Tak Kilián Drobínek, abych si to pamatoval. A to jako odkud?
- Drobínek** Z Nicojed, prosím.
- Luciper** Z Nicojed, aha. A co bys tedy, Kiliáne, rád?
- Drobínek** Inu, jak bych ti to tento. Narodilo se nám tuhle, bude to tejden, desátý děťátko. Přijdou sousedi na besedu však víš, jak to chodí, tak aby bylo čím zavdat.
- Luciper** Tudy na to s mokrou štětkou! Tudy na to s tarasnicí! Žes to neřek dřív! Pro takový besední chvílky já mám náramnýho uhoštění až kvalit. Je řekněme libo kmínku?
- Drobínek** Proč ne, pantatinku. Jenom - zač by byla?
- Luciper** Butylka za jednušku, Drobínku.
- Drobínek** Safra, tu bych si blahorodil, ta je asi na jazyku přímo sametová. Jenže já bych radši něco... tento... lacinějšího.
- Luciper** Pak bych tu měl višňovku. Rozplývá se na půnabí jako pouťová hnětýnka, Kiliánku.
- Drobínek** Hmhm, ty mi děláš laskominy. A ta koštuje co?
- Luciper** Štyrák. Chci říct pouhopouhý štyráček, kmocháčku.
- Drobínek** Bohadle, celej majlant! A kdoví, jestli by sousedům chutila. Višňovku nechci, pantáto.
- Luciper** Ty jsi, Drobínku, mně se zdá, nákej štabák. Pozval sis kmocháčky na pobyt a nakonec bys je chtěl hostit

třeba vodičkou z Dlouhého rymníka.

- Drobínek Tak to ne, to zas ne, stříbrný zlatý pantatínku. Já zas vím, že komu čest, tomu čest. Jenže, to víš, z voľa dvě kůže nestáhneš, štěstí před někým smeká, jinýmu dává dobrou noc, nemám tuhle nazbyt při tolika potomstvu, víme? A tak si u tebe koupím můj ty serařínku, růžovou rosolku!
- Luciper To je řeč, Kiliáne. A mocli? Butylku?
- Drobínek Butylku.
- Luciper Vrchovatou?
- Drobínek Až ke špuntul
- Luciper Troníkl
- Drobínek Troníkl Hehel
- Luciper Povídám, že to pitovo košťuje troník, Drobínku.
- Drobínek Aha... Jojo... Mocliže?
- Luciper Bezmeč filek, řek jsem troník a víckrát už to slovo neceknu?
- Drobínek Co se hned štíříš, kmocháčku? Co ty na mě brýkáš jako na lesy? Řek jsem snad, že nezaplatím? Pravdaže zaplatím. Víš co? Napiš mi to tuhle na futro.
- Luciper A hlele, basamal Na futrol Tak ty nepřestaneš dělat kušprnáty.
- Drobínek Co basamtíš, pantáto? Řek jsem jen, abys mi tu rosolku dal na dluh. Až budu mít, splatím.
- Luciper Leda na svatýho Dyndy. Tak víš co, kolčavko? Taky mě neutrhli za zelena. Už hodnou chvíli merčím, že se tvý běloučky ručičky moc nenašachtaj. Že nejsi poctivej děláč, ale línej křást, co by potřeboval každý ráno nabančit lejčákem a navečír to ztuplovat.

Kdybys ty byl chudinka, Drobínku, kacafírek, co se šterchuje a klopotí, dal bych ti ne na dluh, ale na věčnou oplátku pitiva třeba koprdesát a dětem bych poslal koš plný buchet a netýnek. Ale protože jsi fiškus a flákota, hažvalda a huncút, maňas mandragúra, nemním já s tebou dělat orace. Marš z mý šenkovny, divoplode, a koukej, abys na tom nebyl ještě hůř! Dramtal
(Uhodí hrom)

Sirkuš

Co poroučí můj pantatínek Luciper?

Luciper

Aby do toho Drobínka tisíc hromů, Sirkuš.

Sirkuš

A to jako doopravdy nebo tak říkajíc naoko?

Luciper

To nechám na tvém rozumku, Sirkuš. A kdybys nevěděl jak dál, pošli si štemplovanou žádost o štympendyja a zapiš se do pekelný školy. Ale to chci aby ten nevomala dostal příležitost, jak se k dobrému obrátit. Nastroj mu pěknou pastičku a pak se nevidky poohlídni, jak se v ní uvelebil. Jestli je v tom hejhuľovi dobrá vůle, tak se nakonec zvetí. Ale jestli ne, tak mu pak naklep žaket. Čardal
(Uhodí hrom)

Drobínek

Himoles, Drobínku, kde se vzal najednou blesk z čistýho nebe? To je mi končina tahle Myšina, pfujl
(Hrom, vichřice)

A k tomu se strh futeř, že si mává s dubiskama jako s leštinkou. No děkuju pěkně, s rosolkou jsem nepochodil a teď ještě abych se hapatýrem někde schoval, jinak mě to rozmáčí.
(Hrom)

Sirkuš

Tuhle ke mně do boudy, panáčku. Pro dva je tu místa jak na mlatě.

Drobínek

Pfíl Ty máš ale kouk. Okule ti blejskaj jako zlatý orynglata. No jakáž pomoc. Když tu není jiná střecha nad hlavu, snad se s tebou nepoperu, mumraníku.

- Sirkuš Ale bratrátku, já nejsem žádnéj fajrverk, abych se s tebou hned pošťuchoval. Složím se tuhle do kouta a budu si tu sám pro sebe cukrovat jak hrdlička v máji.
- Drobínek Jen aby. Dneska už jsem jednoho Rajstajbla zmerčil, z druhýho bych začal koprnět... Co jsem to... Je to ale čina, prach sajrajt!
- Sirkuš Jo jo.
- Drobínek Řácká nekleč, až se jeden z toho fanfrní.
- Sirkuš Hm hm.
- Drobínek No snad jsem prve zase tak moc neřek, abys hned se mnou ani slovíčko neukápnul... A že se taky ptám, kdopak jsi?
- Sirkuš Ále jeden co byl, je a bude, bratrátku.
- Drobínek Z tebe taky aby se páčilo slovíčko heverem. Nelež v tom koutě jak tesaná kláda a pojď si porozprávět... No jen se nevoslejchej a navlíkni hovorný přadýnko. Kampak si štráduješ? Jen tak na vandr? Nebo po práci? Či si jen tak poletuješ světem jako to nebeský ptáčátko?
- Sirkuš Kdepak, holopírku, byl jsem shánět podaru.
- Drobínek Podaru? A pro kohopak?
- Sirkuš Abys věděl, kmocháčku, jeden můj strejček má dneska v půlnoci růžovou svatbu. Taková je jednou za tisíc let.
- Drobínek Bohadle, a kdopak to je ten tvůj strejček?
- Sirkuš Ále, taky jeden co byl, je a bude, stejně ho neznáš. No to víš, tak my čeládka každý hnedlinko všech pět dohromady, čím toho strýčka uctíme.
- Drobínek Už to máml Tys u toho pantatíka za čeledínal

- Sirkuš Jo jo, i tak by se to dalo pomenovat. Trochu u něj mávám vidlema. I bylo ti hned nevymejšleností na kopy. Jeden Kurka, taky méno, že mu dá k tý růžový svatbě celou trafikou egyptek. Posloucháš mě?
- Drobínek No jéjo. Taky bych si zapálil smradlavku.
- Sirkuš Potom druhéj, hákej Murka, že mu přivede tucet muzikantů, aby mu zahráli na citery a loutny k svatebnímu tanečku. Slyšíš, kmocháčku?
- Drobínek Žádný strach. Jen si maluju, jak bych taky naštemoval svý housličky, fí fí.
- Sirkuš No a do třetice abys taky věděl, co já. Rozvažuju, mutýruju, čím toho strejčka podaruju, až mě konečně kopla do hlavy taková věc: je tu nová móda s těmi fráčky a spinavou kalhotkou, to by bylo něco pro našeho pantatínka! A tak honem fr do města k prvnímu krejčímu a že do šírání musí být celý to kvádro hotovo. A víš, panáčku, co mi ten sysej řek?
- Drobínek Jakpak bych to moh vědět?
- Sirkuš No prej u nás to není jen fíct kvádro a. Pepíku, tancuj! Na takovýhle kvap prej abych měl horkou jehlu. To mi ten krejčí zakváčil, věřil bys?
- Drobínek Horkou jehlu!
- Sirkuš Jo jo. Takovou, co šije sama, dyť to znáš, ne? A tak já hned alavanty pro ni. Abys věděl, tuhle ji mám, neposedku. Jen co to přestane nahoře kvákat, poletím s ní k tomu krejčímu.
- Drobínek Tisíc briliantů!
- Sirkuš Povídal jsi něco?
- Drobínek Kdepak. Ani žbrk. Můj ty trůnel

- Sirkuš Co si to pořád brbleš? Mně se zdá, že na tebe přišla z
tý bouřky horkost, kmocháčku.
- Drobínek Ale kdež, nestarej se. Panenko skákává, to by bylo
něco! Mít tak horkou jehlu, to by byla jednou podara
pro mou Filométku, aby mně už nemusela vyčítat, že
není ve stavení cinkanina... Povádal jsi, květulíku, že
máš tu jehličku s sebou?
- Sirkuš Jo jo, bratrátku. Tuhle ji mám zapíchnutou v
manžetě, prskavku.
(Žívne) No né, taky se ti tak krabatí okule?
- Drobínek I toť, ty mihulko. Taky, taky... Jak já bych to tento?...
Jo povídals, že se ti krabatí okule? Venku to nechce
přestat, není libent si o mě opřít hlavičku? Budeš ji
mít jak na mechovém kanapíčku, aby si dušinka
fajnově pohověla.
- Sirkuš I človíčku, že tě to nenapadlo dřív. Abys byl za to
blahoslaven. (Žívne)
- Drobínek A jestli se ti chce dřímnout, uděláš nejlip, když se
pěkně překuliš, můj ty karmazínku, a já tě
pohoupám v loktech jako když si nebeský měsíček
lebedí nastříbrných vlnkách pod Pelíšků mostem.
- Sirkuš Věrná pravda, jakýpak s tím komplimenty. Dám si
šlوفika, však mě neubude.
- Drobínek Tak tak. Zavři kukátka, holoubku, a ať ti v sladkém
snu plesavé intrády zahudlají. (Sirkuš začne nápadně
chrápat) A teď švihy švih, Kiliáne, než se ten hašašíra
probudí. Ty jehličko horká, čarovná, pojď ke mně,
mihulko. Vědět, kdo tě vynalezl, hned bych mu
postavil leštěný pomníček. Spíš, chlapáčku?
(Sirkuš zachrápe)
Jen spi, spi. A ty, Kiliánku, čina nečina, bim nebim, z
boudy ven a beze všech lamprdonů domů k dětičkám
a švarné žince!... Filométko!
- Sirkuš (se pochechtává) Ty si myslíš, že já nemám tuchy,
bratrátku, jak jsi mi tu jehličku lohnul? Však jsem

to sám narafičil, ty kukarde.

- Drobínek** (v dálce) Filoméno moje zlatá!
- Sirkuš** Ale když už ji máš, tak koukej, abys viděl, holánku. Hleď, aby se ti v hlavince co nejdřív rozetmělo, jinak tě přijdu vycídit, že z toho budeš jedna boule.
Drobínekul Čardal
-
- Drobínek** (doběhne) Filoméno, čarovno moje kľokotavá, už mě tady máš!
- Dro-ová** Kdo tě honí, Kiliáne? Ještě v setnici mrskáš nožičkama, jakoby za těbou běžela nejmiň raubbanda. Neseš rosolku?
- Drobínek** Přestaň s vyptáváním, Filoméno, tu mám slovo já. Melduju ti, že je ode dneška konec všemu trmácení, šachtání a taládrování! Zjevuj ti, že od týchle chvíle si budeš jen na růžovým lebedit! Medový kýty budeš snídat, pivo od zlatý pípy ulizovat!
- Dro-ová** Kiliáne, obrať voj a přestaň blouznit. Kde máš rosolku?
- Drobínek** Neskákej mi do řeči, balšámko moje. Vystavím ti zámek z duhových cihel, okna v něm budou svítit nebeským blankytem, vrata k němu budou vykrojená z ranních červánků - a to všechno skrzevá tuhle tu jehličku, správným jménem horkou jehlu..
- Dro-ová** Aby tě ďas upražil na prášek! Co je to za čertovinu?
- Drobínek** Jakápak čertovina, Filoméno? Sama šije, sama látá, ode dneška si s ní budem žít jen v samým radování a cinkavých zláčátek budeme mít ne plný kapsy, ale vrchovatý jarmary!
- Dro-ová** Však povídám, že je to háká ludrovina. Co svět světem stojí, Drobínku, na radování má poctivej člověk čas až po práci. A ty mi tady chceš namluvit, že my si budeme jen zevle chytat a všecko dílo že

zastane tohleto tintítko?

- Drobínek** Už je to tak, majolénko moje, jakýpak dál mutýrování.
- Dro-ová** A já ti povídám, Kiliánku, že se mi to nezdá. A ke všemu mě napadá, jestli tys tu jehlu nakonec nešpajznul hákýmu čerchmantovi.
- Drobínek** Tak to pr. Filoméno, pr. Já tu horkou jehlu dostal darem od jednoho, co ji už nechtěl.
- Dro-ová** Tak tomu mám chuť věřit, jako žeš pil strnadí mlíko. A do třetice se tážu, kde máš rosolku.
- Drobínek** Tak ty nepřestaneš, mumranice? Já tuhle přinesu domů nejináč nežli majlant a ty se budeš shánět po mizerný rosolce?!
- Dro-ová** Nekřič. Kiliánku, já jen že přijdou kmochácci na besedu, tak abych nalila skleničky.
- Drobínek** A já ti mědjuju, že jestli se opováží třeba jenom na práh šlápnout, tak je vyženu. A za další ti nařizuju, abys vzala trakař, naložila děti a jedem.
- Dro-ová** Už tě zase chytá fanšár, Kiliáne? Kam by ses chtěl plahočit?
- Drobínek** Vrky brky, rovnou do města, Filoméno. Nejmiň do Jičína, ne-li do Sobotky a možná že ještě dál. A žádný smlouvání však nemám proč hlavu klonit. Ode dneška nejíme žádný hatla matla, ale jídla přímo knížecí. A nebudeme se těchtat v rozpadlé doškovici v Nicojedech, když si můžem koupit panský dům s vyřezávanou lomenicí. Viš, co to bude za špektákl, až na bránu vyvěším ceduli Salón Drobínek? Hohó,zázvorko, kampak na mě, na štabákal! Přece nebude horká jehla látat zadky kmocháčkům v Nicojedech, když může vyšívat šněrovačky a krinolíny milostpaničkám v Turnově! To koukáš, jakej jsem kómes, co, Filoméno? A tak ti naposled poroučím: popadni dětičky, napěchuj je na trakař a

jedem. Ať se práší za kočářem!

- Dro-ová Jen abys jednou nespad z lavice na zem, veleslávo. Takovej, co jsi ty, může na to tata hrknout v hodinách, Drobínku.
-
- Luciper Dramtal
- Sirkuš Co poroučí můj pantatínek Luciper?
- Luciper Tebe, Sirkuš, podruhý pošlu leda abys udál ze starý cupaniny strašáka do zeli. Cos to zase spatlal, halabráno?
- Sirkuš Jak jste poručil, pantatínku. Nalíčil jsem na Drobínka pastičku.
- Luciper Hm hm, takovou pastičku bych si taky dal říct, ty mrholo. Dyť ta líná kůže teď může až na věky sedět jenom jako pařez u cesty a zlatáky se mu budou valit ze všech stran jak voda do medence jen tak zadarmiko, mátoho. Já myslel, Sirkuš, abys tomu hejhulovi zahrál, až by ho za ušima brnělo, a ne abys mu bez mozoulů pomoh k zlatýmu teleti. Já minil, abys mu dal co proto, a ty zatím tentočky.
- Sirkuš Nemějte hned toliká starosti, pane mistr. Mám to vyšpekulírovaný.
- Luciper To jsem teda žádostivý jakpak asi.
- Sirkuš Tak a tak. Řek jsem si: jestli je ten Drobínek takovej flákota, že i krade, potřebuje dostat herdu, až se mu rozumek roztočí jako na rajtaraji neboli na kolotoči. Horká jehla, mistříčku, je přece mámidlo. Drobínek si za ním pude po žebříku šprynclík za šprynclíkem pěkně nahoru a až bude nejvejš a začne nosit svůj frňáček moc takhle, já mu přichystám řafku. Rozmajzne si hubinku tak náramně, až ho přejde chuť i na piskorku, natož na pečený selátko. Čím víc nám zpejchne, z čím větší vejšky nám spadne, tím větší šumel mu to v hlavičce nadělá a čím větší štamfalec zhltně, tím rychlejc se dá třeba zase do rychtyku.

- Luciper Hernajs, tobě to dneska jede, že bych ti na to málem skočil.
- Sirkuš S tím nemusíte otálet, můj zlatej mistříčku..
- Luciper A to se ani nemrkneš, kuliferdo, jak se v tý zlatý kukani Drobínek uvelebil?
- Sirkuš I mrknu, pantáto, mrknu. Jak jste řek: nevidky hodím očkem, jak si ten brkola tento, a pak mu v pravou chvíli podtrhnu stoličku.
- Luciper Tak to jsem sám zvědav, jak mu navaříš ty knedle naditý špendličím. Čardal
- Sirkuš Mauctička, kulíbám, ponížený služebníček, jsemlipak já to dobře u Kiliánka Drobínka?
- Drobínek Zapomněls říct u m i s t r a Drobínka trpásku. A copak bys mu chtěl?
- Sirkuš Inu, tak a tak, jsem tuhle od Prachova z jégrhauzu a troufal jsem si poprosit, jestli by mi pan mistr nestřihnul na mysliveckou kamizolu. Zelenou, prosil bych, s černejma vejločkama. Tuhle zlatej knoflík, tamhle pletená šňůrka, abych v ní byl pěkně nadoudaný a napresovaný, že by se za mnou všechny laňky a danilky od Podolce až po Vostrožno mohly utočit..
- Drobínek Koukám, špínko, že si troufáš.
- Sirkuš A to bych snad neměl, že se trošuju?
- Drobínek Abych pravdu řek, takovej, jako jsi ty, moje horká jehla nepřiheftne ani knoflík na noční košili. Jak tě tak merčím, hažvaldo, čouhá ti sláma z bot. Nohy máš jak špejhlata - nóbl gatě by z tebe spadly. Pupkatíci splasknutou - kamizola by na tobě visela jak handra na borový smetýnce. A ze všeho nejhlavnějc, ty kontrfeji, se mi zdá, žeš plonkovéj. Schválně! Mocli

zlátátek bys mi tak vysázel na dřevo, kdyby se má
jehla jó uráčila tu kamizolu spíchnout?

Sirkuš Inu, pane mistr, načpak já bych se s vámi škmořil?
Zaplatím, co ráčej poručit. Schválně Kolik že by to
koštovalo?

Drobínek Tříkrát třista pítek, brumajzlíku.

Sirkuš Inu, proč ne? Zaplatím, co jste řekl. Jen mi to napište
- tuhle na futro.

Sirkuš Co hnedle basamtíš, pantáto? Řek jsem jen, abys mi
tu mysliveckou kamizolu ušil na dluh. Až budu mít,
splatím, to znáš, sám jsi neved jinou řeč, no né?

Drobínek Ty smrhoło, ty patálie, ty kramáři, ty oudlebol Když
nemáš peníze, sed doma na peci a u nóbl firmy
nepucuj kliky, parolol

Sirkuš Tak víš co, Kiliáne? Pozdrav tě trumbera kohoutí, ty
lopuchul

Sirkuš (ženským hlasem - jako) Óóóó! Jéminkul No nééé,
fidons, pane Drobínekul Málem jsem si na vašich
schodech rozdrchlala spodničku, ach jéjel

Drobínek Mauctička, kulíbám, ponížený služebníček, snad
nebude tak zle, ty moje dušinko. Slečinka je koukám
fajnová, nejmiň starostová, a tím pádem jí na
odškodnění zahrajeme muziku přímo salónní. Je libo
menuet? Nebo snad čtverylku? Můj gramofón, ráčej
si ho všimnout, milostslečinko, můj gramofón zahude
na klárinety a housle i to, na co si její srdíčko sotva
stačí vzdychnout. Odpustěj, že to tak melduju. Ale
Salón Drobínek, salón nejnáročnějšího zákazníka.
Takže pardón, vzácná slečno, co si ráčte přát?

Sirkuš (se upejpá) Óóóóch, áááách, jak bych to jen řekla.
Šněrovačku neboli korzet neboli žeano. Tady aby
byla zlatem krumplovaná, tuhle aby byla stříbrem
štepovaná, poutka aby měla z dracounu pošíitého
diamanty a háčky aby byly - přímo karmazínové.

- Drobínek A sákryš, holubičko. To bude něco koštovat, má
vzácná šarapatko.
- Sirkuš A mocliže, mistře Drobínku?
- Drobínek Hm, tak a tak, jedno k druhému, semhle a támhle,
stokrát třista pátek do mé rozkládačky!
- Sirkuš I jen si poruč repeté, cuchaninol
- Drobínek A hlele. Slečinka se dala na kušprnáty.
- Sirkuš A nejlavnějc: napiš mi to tuhle na futrol
- Drobínek Já ti dám na futro, maděrol
- Sirkuš Co se hned štíříš, kmocháčku? Co ty na mě brýkáš
jako na lesy? Řekla jsem jen, abys mi tu šněrovačku
ušil na dluh, mistříčku. Až budu mít
penízky, splatím. To znáš ze své vlastní zkušenosti,
ne?
- Drobínek Já vím, splatíš, ale na svatýho Dyndy, to znám,
kolčavko. Taky mě neutrhli za zelena. Marš z mého
salónu, cifrplóte, nemám zapotřebí s tebou dělat
oracel
- Sirkuš A víš, Drobínku, co? Ty mi jdi na bezinky, molisáku!
-
- Luciper Krucajfixsaj, Sirkuš, už to vidím, že si to s ním taky
musím rozdat, s hešperónem.
- Sirkuš Jestli můžu radit, mistříčku, tak není žádnéj kvalt.
- Luciper Herdek filek, jakpak by nebyl. Dyť ten fišpan pro
samý lakotění už ani neví čí jel! Mrknul jsem mu
nevidky do jeho moučnic a víš co? Má je plný
zlatáků, systlík. Takže jsem se rozhod, že mu natrhnů
žaket. Dále mu povím, jak jsou rozdrhlá kotata a taky
mu vomelduju, že mě hned tak homolkou neopije.
Dramtal
-

- Hernajs, Drobínku, ty máš ten svůj salón vystavěnej jako nákej purk! To muselo košťovat, co?
- Drobínek A nejsi ty nákej zvědavej, krpásku? Co tu vůbec chceš?
- Luciper Ušít fráček. Nebo taky váček na tabáček, milý pantatínku.
- Drobínek Já ti dám pantatínka nerudo. Himoles, že já jsem toho kunifera už někde viděll
- Luciper Tak plácneme si? Jsi krejčí nebo nejsi, hadrabo?
- Drobínek Přímo miliónovej, hadroplete. Ale ne pro tebe. Ty mně moc nešmakuješ.
- Luciper Něco ti nevoní, chabaštíku?
- Drobínek Právě že voní...(čichá) jenže nějakou... (čichá) přímo ludrovinou. A něco mi našeptává, že bych tě měl znát.
- Luciper Tak stříhneš mi na ten fráček nebo nestříhneš, krmajzlíku?
- Drobínek Leda bych věděl, že máš dost cinkaniny, abys mi zaplatil.
- Luciper I to víš, že mám. Moclipak by to košťovalo?
- Drobínek Třistatřiatřicetkrát třista pítek do mý naditý bartošny! To je, co?
- Luciper Tůdle! Ani flokal Ty vošklibřel Ty kňafáku! Ty muňkol
- Drobínek No no nol Máš pačmáky jak pankety, štercluješ se jak šustr!
- Luciper Ty paťalol Ty remundol
- Drobínek A ty jsi zase rozcáplík a štváně, koštičkář a hemelkal

- Luciper Kdepak, ty chublanko. Já jsem přímo Luciper, dramtal
- Drobínek Jéminku, já to věděl, že tu něco neštymuje. Dyť ty jsi to káně z hospody na Myšíně..
- Luciper Už jo. A tohle je můj sluha Sirkuš.
- Sirkuš Čardal
- Drobínek Z té boudy, jak jsem se musel schovat, když se strh ten futeř. Aby tě straka klovla.
- Luc a Sir A do tebe aby třikrát řinklo!
- Luciper Potřebuješ záhlavec z jedný i druhý strany - (Drobínek jen dvakrát hekne) - aby ses probudil k řádnému živobytí.
- Sirkuš A jestlipak si myslíš, že ta horká jehla, cos mi ji špajznul, šije navěky, tak se moc mejlíš, kazbundíku.
- Luciper Už jo, Kiliáne Drobínku. Já, Luciper, tý jehle zrovna teď povídám dost a taky všemu ostatnímu je nadobro konec a šmytec.
- Drobínek Vrky brky, balšámkové, nešlo by to, že bych se vám třeba vyplatil?
- Luciper A kde bys na to vzal, ty salóne, řek jsem, že je všemu konec a šmytec, i tvý cinkanině. Tvý almárky jsou prázdný, nezbyl v nich ani medáček. A ty si pěkně koukej pomutýrovat hlavičku, jak z toho konopíl
- Luc a Sir Čardal
- Drobínek I ty můj babylóne, to se mi snad jenom zdá... Můj ty balšáne, to snad ani není pravda!
- Dro-ová Ale je, Kiliánku. Cítíš tu vůničku?
- Drobínek Přímo miliónově, Filoméno. Copak to jen může být?

- Dro-ová Můj ty hajdalíku, takhle přece voní jenom kvítí na louce za naší doškovici, Drobíčku. To hřebíčkový a rozmarýnový, řimbabový a takyrůžový, pomněnkový a sedmikráskový.
- Drobínek Tak se mi zdá, šarapatko moje - nejsme my zasej doma v Nicojedech?
- Dro-ová Už jo, Kiliáne.
- Drobínek Ach jéje. Máme po parádě, horká jehla nadobro vystydla a ty na mě teď vemeš pohrabáč anebo se začneš kačatit jak jedule, ne-li že od tebe dostanu záušek, až se mi v hlavince zatmí, už to vidím, už si tu maluju, ty moje krinolínko.
- Dro-ová I kdež, Kiliáne, dneska basamtit nebudu.
- Drobínek Ty se na mě nezlobíš, Filoménko?
- Dro-ová Přijde na to za co, Drobíčku. Jestli za to, že jsme zase doma, tak ti rovnou pravím, že mi z toho tuhle má dušička přímo plesá a na stříbrný zvonky vyzvání. Dyť se na to koukni, můj hošátko, není to slavná podívánka ty oudolická a vršky kolem Nicojed?
- Drobínek To je přímo ejchuchů, moje nejmilejší Filoménko. Slyšíš, jak drozdi a kosáci štěhotají jako klárinety o pouti? Listí na jabloni jak ve větvích šebetá a chlácholí nejináč jak muší bzikání?
- Dro-ová A sluníčko si nad tou krásou vykračuje zlatou botou. Já jsem ti tak šťastná, Drobíčku, že jsme zase u nás doma..
- Drobínek Takže mi to všechno odpustíš, mihuľko moje? Doopravdy nebudeš basamtit?
- Dro-ová Leda že bys začal zase lenořit. To bych tě spudlovala, Kiliáne. To bych tě obrátila naruby, to bych tě naučila, jak se chodí v bačkorách na parádu! Povídám ti na rovinu a jednou provždycky: konec všemu

čarování a kašulírování, ty se dáš do poctivýho řemeslování a budeme si kvít.

- Drobínek Volnou, Filoméno, volnou. Víš co? Já se jdu rovnou poohlídnout po mý starý obyčejný jehle.
- Dro-ová A já abych šla na padanky pro naše děťátka k obědu.
- Drobínek Já jim zatím stříhnu na plandičky.
- Dro-ová A pak pozveme kmocháčky a kmotry na besedu.
- Drobínek Omeldujem jim, že Kilián Drobínek je tu pro ně, aby jim tuhle přiheftoval knoflík na kacabajku, tamhle přistihnul záplatu a přines domů nějakou tu cinkaninu, aby bylo na smažené kundrbálky a v neděli i na pečený netýnky.
- Dro-ová A ze všeho nejhlavnějc se s nimi uvítáme a rozdělíme o radovánku, že jsme zase mezi nima, můj ty Drobínekul

MÍSTO POVÍDKY O BARONCE A BÁSNÍKOVĚ

Léto 1987. Práce na Konci patriarchátu. Určitější myšlenky na Hořký nebo (Vesnický?) Dekameron. Rozvržení příběhů do deseti povídek a devíti "mezipovídek". Společná optimistická perspektiva: ke konci příštího roku by první verze mohla být z větší části hotová.

Potom však srpen 1988. Existence ze dne na den. Jen minulost dává jakýsi smysl. Úhrn šestatřiceti společných roků je celistvý v každé sebekratší vzpomínce. Malá odolnost vůči trápení. Neschopnost smířit se s tím, že život už nikdy nebude, co byl. Ale žít se musí i v redukované podobě. Práce prý působí tam hojivě. Zrovna tenkrát v červenci a začátkem srpna zpovídám starého sedláka na Bezmíři. Poslouchám jeho vzpomínání na "starou baronku". Současně návštěva u lesníka, který byl před 50 lety u ni adjunktem. Dobře se na ni pamatuje i pan farář ve Vrchotových Janovicích. Po pětadvaceti letech života na nedaleké Bezmíři se teprv teď dovídám, že kněz má stejné příjmení jako já. Už před válkou přišel do Janovic jako kaplan. Několikrát do roka sloužil mši svatou v zámecké kapli.

Baronka Sidonie Nádherná, poslední šlechtická majitelka janovického panství. Ústřední postava dvou zamýšlených próz v Dekameronu. První z nich začíná na podzim roku 1907. 2. listopadu přijíždí tehdy poprvé do janovického zámku na návštěvu Rainer Maria Rilke. Podivuhodné setkání dvou lidí čímsi souběžných a současně "mimochodných". (Oč šťastnější jsme byli my dva!)

Několik vět z básnickových dopisů: "... jízda kočárem v tom drsném podzimním odpoledni, naivní krajinou, která se zdála vymodelována ze skla, byla krásná. Konečně Čechy, jak jsem je kdysi znal. Oblé pahorky a zase roviny s jabloněmi, ploché a bez obzoru, rozdělené poli a stromořadími. Připomínaly mi lidovou píseň, pomalu zpívanou od refrénu k refrénu. A najednou, jako bych přejel člunem po jezu, jsem byl za branou parku. Byl to dávný park a já jsem se k němu blížil velkou mlhou, která ho skoro zakrývala. A potom se přede mnou konečně zvedl zámek se starými příkopy a také on byl dávný a zdál se pyšný, s okny a štíty, obestaven altány a arkýři. Ještě dvory ho obklopovaly jako kdyby jej neměl nikdo nikdy spatřit..."

"... budu se, ať můj život půjde dál už jakkoliv, stále vracet. Ta chvíle, kdy se park kolem mne najednou zavřel a potom? jak snadné je pro mne přivolat zpátky ten okamžik - opět vidím červen Vašeho pláště. Vlál kolem Vás, když jste přicházela..."

"..... a často se mi zdá, že nemám na světě nic, jenom Váš slib, že se

mohu vrátit do Janovic, kdy budu chtít, a že v nich pak mohu zůstat už navždycky."

Vidím ty scenérie. Podzimní park. Z polí pod Milíčovem je slyšet volání dětí a nehlubokým úvalem táhne se dolů k zámku dým z bramborových natí. Vysoká okna dokořán. Zní klavír. Chopin. Průvan ohýbá plaché plamínky v těžkých stříbrných svícnech.

Nevím, kdy to povídku zaznamenám a jestli vůbec. Ale rád bych. Co je vysloveno, snímá z nás i okolní bolest. Kdysi prý na ránu, která se nechtěla hojit, přikládali žhavé želízko. Pomáhala víc palčivost nebo nezbytnost nasugerovat si jinak nedosažitelný chvilkový pocit úlevy?

Mám i jakousi "vnější" omluvu pro to, že v tomto svazečku chybí povídka o venkovské baronce a podivínském básníkovi. Loňský listopad mne po deseti bouřlivých týdnech vyhodil na hřbetě jedné ze svých vln do úřednického křesla. Musel jsem se vrátit, kde jsem před třiačtyřiceti lety začínal. Tentokrát mi navlékli honosnější čabraku než kdysi, ale chomout je to stokrát těžší. K psaní se vrátím snad až kolem vánoc, dá-li Bůh. Proto místo dalšího omlouvání opisuju pro vás pár veršů z Druhé elegie básníka, který byl třikrát hostem na Vrchotových Janovicích. Přebásnil ji Jiří Gruša.

Milenci, vás, kterým stačí ten druhý,
po vás se ptám. Jste dotyk. Jste důkaz?

Hle, mně se stává, že se mé ruce
navzájem zpozorují, nebo že ochrání moji
jinak už smazanou tvář. To dává mi trochu
cítit. Kdo by si proto však troufal už být?

Vy ale, kdo rozkoší druha sílíte,
až vás přemožen prosí: dost už! vy, kdo si navzájem
v rukách zrajete v hojnost jak vydatné roky nového vína,
kdo hynete mnohdy jen proto, že druh se vás
už docela dobral: vás se já táži, co jsme. Já vím,
dotýkáte se slastně, protože něha je lnutí,
a tedy nemizí její stopa, kterou, ach, milostní,
přikrýváte, protože pod ní, tam dole
cítíte čas čistě trvat. Takto vám objetí
slibuje skoro věčnost. A přece, kdybyste vystáli první
z úděsných pohledů a potom i touhu tam v okně
a první společné jít jednou sadem:
milenci, byli byste? A když se zdvíháte,
kladete navzájem k ústům: k nápoji nápoj.
Ó, jak se pak i tomu, kdo pije, podivně ztrácí ten úkon.

Jindřich Hořejší

PANÍ Z NÁMOŘÍ

To je ten překlad
Hořejší

Jediné světlo nehoří
nad temnou stezkou rozloučení,
nad sochou Paní z Námoří
a Cizince. Jen bílé mžení,
jak oko cize v oko zří,
je halí v rubáš jasnozření.

- Vyplul jsem s touhou dobýt svět.
Drásla, sládlá, slibovala
dosíci nejpyšnějších met.
Poznal jsem pozdě: oklamala.
Uvadla jako vadne květ.
Jako tvá láska, lhala, lhala.

Útržek novin promluvil,
když vše už bylo dokonáno,
když pozbyl jsem už všech svých sil,
k všem porážkám už řekl ano,
když ze sna jsem se probudil
v střízlivé, chladné, bílé ráno.

Nad hlavou den, tvůj modrý zrak,
nad hlavou noc tvých černých vlasů,
na srdci, smutném jako vrak,
tvou zaslíbenou nahou krásu,
já plul jsem, opuštěný vrak,
k majáku smrtelného jasu.

Jak ze záhrobi hrob jsem zřel
uskutečněné skutečnosti.
Sen dovršený z něho zel,
pustota prázdných nesmírností:
poznaných dalek slepá běl,
krás světa ohlodané kosti,

oněmlé zpěvy planet tmám,
osleplá vidma cizích krajů,
hlubokých moří mělký klam,
vyčichlá vůně blízkých tajů,
vesmírných výšek bludný mam,
past osamělých, marných rájů.

Ze všech mých touh jsi zbyla ty.
Ze všech mých touh mi zbyla láska.
V loži mých touh jsi spala ty,
má pravá touha, ty, má láska,
jediná touha, živá ty.
Mou touhou bylas ty, tvá láska.

Útržek novin promluvil,
když ze všech touh jen ty jsi zbyla.
Nic nezkazil, jen dovršil.
Jak bys ty také nezradila!
Pozdě jsem sebe pochopil.
Vracím ti prsten, mrtvá milá.

Vracím jej moři, mrtvá milá.

Jak obraz slunce zašpíchal
neslyšně prsten na hladině,
jak hlas, který se klínout bál,
jak sbohem tone v těžkém víně,
jak červ, jenž srdce uhlodal,
jak mizí tělo v mrtvé hlině.

- Byls pro mne ztracen onen den,
kdy moře si tě odváželo
a v tobě vzalo mi můj sen.
Co na mně potom záleželo?
Nebylo zrady. Lhalo jen
bezduché, živočišné tělo.

To, co tys teprv poznával,
když tisk' jsi kořist prázdných dlaní,
jsem znala. Byl to též můj žal.
Svět, to je dlouhé umírání
v prázdnotě, v temnu holých skal,
o které bije moře zdání.

Abych svůj život mohla nést,
zkrášlila jsem jej tajemstvími,
blaženstvím ilusorních cest,
sladkými ráji vysněnými,
rty svlažovala hrozny hvězd
za nocí touh, jež byly tvými.

Aby se svět můj nezřítíl,
duhová stavba pohádková,
bylo mi třeba nových sil,
stavět jej stále znova, znova.
Tys přišel. Tys mě posílil.
Tvá kouzelná a slastná slova.

Dávala srdci jistotu,
že jeho tepot bude snění,
že vyrveš se mnou životu
trest věcí, kterých v světě není,
že přemůžeme nicotu
pro neskutečné naplnění.

Byls pro mne ztracen tehdy už,
když jsme se spolu rozloučili.
Šels uskutečnit - v ruce nůž,
ilusi zabít přízrak bílý.
Snad jinak's nemoh', byl jsi muž.
Vracím ti prsten, mrtvý milý.

Vracím jej moři, mrtvý milý.

Jak obraz luny zašpíchal
neslyšně prsten na hladině,
nak povzdech na rtu kdyby tál,
jak bloudí duše v meluzině,
jak úsměv kdyby z mrtvých vstal
na tváři smutné otrokyně.

AMOR A PSÝCHÉ

stará báj o lásce
místo nedělní pohádky

*psal jsem ji
s myšlenkou na Alenu*

Afrodita

Amor, její syn

Psýché

Král, její otec

Její sestra

Stařec

Mladík

Zefýr

Posel

Peithó

Persefona

24/30

Xerox grafic. L'alta V. G. S. C. n. 1/1000

(Kdosi píská na syringu prostou melodii. Ten nápěv se později bude vracet. Potom do tichnoucí melodie tlumeně, velice civilně promluví stařec)

Stařec

Pozvedni hlavu, člověče, dívej se, co hvězd se třpytí na klenbě oblohy...A teď zavři oči, jinak bys nedohlédl na dno hlubiny, kterou je tvé srdce...Lidské srdce a svět – to jsou dva póly, mezi nimiž se prostírá kouzelné mystérium života. Mezi písni pastýře a křikem válečníků, mezi láskou a jejími sestrami, co mají jméno nenávisť a bolest. Láska však vévodí vysoko nad nimi, zářívá jako slunce mezi planetami. Našeptavačka básníků, zdroj pohádek, prastarý pramen bájí.

Odkryjeme si jednu z nich – jako se otevírá lastura, aby vydala na denní světlo nejkrásnější perlu... Na jejím počátku je příběh o králi, a ten jako oko v hlavě chová své dvě dcery. Jednu z nich šťastně vydal, ale druhá, jménem Psýché, třebaže mnohem krásnější než její sestra, doposud marně čeká na ženicha.

Král

Ale proč právě ona? Je to pomsta bohů nebo kletba? Vždyť Psýché je tak nevinná a dobrá. Královská dcera... z mého bohatství bude mít štědrý podíl... o její kráse jde chvála po celé zemi... Tak proč právě jí se nápadníci zdaleka vyhýbají?

Stařec

Ty to nevíš, králi?

Král

Kdybych jen tušil odpověď na tuhle otázku, dovedl bych najít cestu z toho bludiště... Ale třeba bys mi mohl ty odpovědět, starče. S tvou moudrostí by mohla soupeřit leda snad dělská věštírna. Prosím, podepři mne v těžké chvíli, rozlušti mně tu hádanku, proč žádný jinoch dodnes nepožádal Psýché, aby se stala jeho ženou?

Stařec

Protože je tak krásná.

Král Jakživ jsem neslyšel, že by krása byla nevěstě na překážku.

Stařec **Pokud nepřekročí lidské meze.**

Krásná Noc, 19. 12. 2017

Stařec Sličnost tvé dcery je tak nevidaná, že se mnozí dohadují, jestli Psýché vůbec patří mezi lidské bytosti.

Král A kým by byla, když ne člověkem?

Stařec Představ si, že by v některé bohyni její krása vzbudila žárlivost.

Král Báhorky, starče.

Stařec Podívej se tedy před svůj palác.

Král Prochází se tam pár mladíků.

Starzec Říkáš pár? Celý houf, za chvíli možná zástup! Putují sem jako by tu nebylo lidské sídlo, ale místo, kde se vzdává pocta bohům. Hledí na tvou dceru jako očarovani, šeptají si mezi sebou, že se jí nevyrovná ani sama Afrodita, a ta je přece bohyně krásy... Tak je to, pane, muži k Psýché začínají vzhlížet jako k nadzemskému stvoření.

Král Nevěřím, že proto by se nemohla vdát.

Starzec Před bohyní se člověk sklání, sní o ní v nevýslovném zbožňování, ale vztáhnout po ní ruku, to se zdá smrtelníkovi strašným hříchem.

Král Nakonec řekni, že příliš velká krása může být větším neštěstím než nejhorší šerednost!

Stařec Můžeš se přesvědčit sám. Zeptej se některého z těch mladých mužů.

Král Nevěřim ti... Hej, chlapče! Ano, tvl

- Mladík Mne jsi volal, králi?
- Stařec Pojď bliž, hochu, neboj se. Tvůj král po tobě nechce nic víc než upřímně odpovědět, na co se tě zeptá.
- Mladík Ano, pane.
- Král Líbí se ti princezna Psýché?
- Mladík To je mi otázkal Psýché se líbí všem.
- Král Chtěl bys ji za ženu?
- Mladík Copak bych se mohl opovážít? Ani ve snu!
- Král Co ti brání?
- Mladík Její nadpozemská krásal
- Král Řekni slovo, a je tvoje.
- Mladík Nemluv tak, králi!
- Král Proč?
- Mladík Psýché není pozemšťanka jako ty a já... Člověk ji vida padá na kolena... Každým rokem jsme chodili obětovat do svatyně bohyni krásy Afrodítě, ale cos nám ukázal svou dceru, nedokážeme už myslet na jiné božstvo.
- Král O čem to mluvíš? Na Psýché není vůbec nic božského!
- Mladík To ti, můj králi, nikdo neuvěří.
- Král Poslední slovo. Chceš ji za ženu?
- Mladík Nenechám se svádět k rouhačství! S bohyní člověk neseďává u jednoho stolu ani ji nebere do náruče. (Vzdaluje se.)

- Král** Proč přede mnou utíká?
- Stařec** Nechce, abys ho pokoušel. Už mi věříš?
- Král** Probouzíš ve mně úzkost.
- Stařec** Jsem už starý, nedokážu spočítat prožitá léta, ale i já, trouchnivý, nachýlený, věkovitý strom, cítím v hloubi srdce záchvěv pradávné touhy svého mládí, když mezi cipřiši zahlédnu krásnou šíji tvé Psýché nad rozkvetlou haluzkou.
- Král** Měl bych cítit pýchu nad tolikerým holdem její spanilosti. Jenomže mně místo pýchy hlodá v prsou strach.
- Stařec** Čeho se bojíš?
- Král** Budoucnosti. Co se stane s mou dcerou, když lidé ji vyobcovali ze svého středu?
- Stařec** Zato ji povýšili mezi božstva.
- Král** Tím hůř pro ni. Bohové jsou žárliví. Koho k sobě nepovznegli sami, tomu jde navždy v patách jejich nenávist.
- Stařec** Máš pravdu, králi. Princeznu Psýché čeká těžký úděl.
- Král** Je pro ni pomoc v lidských silách?
- Stařec** Ty ji ulehčit nemůžeš. Ale prastará moudrost praví, že v lůně každé strasti je skrytý už zárodek vykoupení. Není bolesti, aby nad jejím strašným vrcholem nesvítla jiskra naděje... A tak snad osudná krása, která tvé dceři dá mnoho žalu, ukáže jí nakonec kudy vykročit z bludného kruhu strastí.
-
- Afroditě** Marně se rozhlížím, kde je můj syn Amor. Copak se dosud nevrátil?
- Posel** Vrátil... hned po poledni.

- Afroditu Proč jste mi to neohlásili?
- Afroditu Proč?
- Posel Podle jeho zasmušilosti bych hádal, že nedopadl o nic líp než my ostatní při návštěvě tvých obětíšť.
- Afroditu Chci s ním mluvit!
- Posel Teď?
- Afroditu Hned!
- Posel A když neposlechne?
- Afroditu Mně ať se neopovažuje vzdorovat (Pánovitý výkřik Amorel (tíše) Ty neodcházej, za chvíli tě budu potřebovat.
- Posel Jak poroučíš, božská.
- Amor (se blíží) Volalas mne, máti?
- Afroditu (nevlídně) Tu otázku sis mohl ušetřit.
- Amor Čím jsem se provinil, že se na mne díváš tak nevlídně?
- Afroditu Ukaž mi dary a obětiny od lidí, kteří mne uctívají. Kde jsou šperky, vzácné látky, voňavky z oltářů v mých svatyních?
- Amor Bojím se, že tě zklam, máti.
- Afroditu Chceš říct, že na obětním kameni nebyla aspoň skromná brož nebo hedvábný šátek?
- Amor Nic - ani zvadlý květ... tvůj oltář je pustý a kolem jen pár stvořů bodláci.
- Afroditu Na nejbohatším z bych obětíšť?
- Amor Chtěl jsem tě ušetřit zklamání.

- Afrodit** Žasla bych, kdybys přišel první a jediný s takovou zvěstí. Jenže před tebou jsem vyslechla ostatní posly... všichni se vrátili s prázdnou a notovali stejnou jako ty. Že docela snad na mne zapomněli pozemšťané, co donedávna vzhlíželi ke mně na kolenou. Že moje opuštěné oltáře zarůstají býlím... (Útočně) Ale já vím proč!
- Amor** (nejistě) Mrzí mne, že jsem tě zarmoutil, máti.
- Afrodit** Nemluv o zármutku, cítím leda hněv. Znáš už viníka a vím, jak ho ztrestat. Tobě neřekli, kdo odloudil moje vyznavače?
- Amor** Slyšel jsem tlachy o jakési holce, je prý nevidaně hezká, ale já to neposlouchal.
- Afrodit** Tak já ti o ní povím. Jmenuje se Psýché a kvůli ní se moji poslové vraceli od oltářů s prázdnýma rukama. Kdo má nohy, spěchá k sídlu Psýché! Kdo má oči, zírá na ni jako na zázrak!
- Amor** Uklidni se, malko.
- Afrodit** Co jsem rozhodla, jak se jí zbavit, je zase už má krev chladná jako dřív.
- Amor** Co chceš? Pomstu?
- Afrodit** Božský trest.
- Amor** Ale proč? Za co?
- Afrodit** Že se odvážíla zastínit mou slávu! Tobě se nezdá trestuhodné, že smrtelnice takto znevážila bohyni krásy?
- Amor** Co uděláš?

- Afroditu Její otec pro ni marně hledá ženicha. Můj posel mu ještě dnes doručí rozkaz, aby se s Psýché odebral do věštírny v Delfách. Tam bude vyřčeno rozhodnutí o její svatbě.
- Amor (s úsměvem) Jsem rád, že jsi velkorysá.
- Afroditu Já?
- Amor Ženich bude pro Psýché dar z nebes a ne trest.
- Afroditu I když jí věštba za snoubence určí draka ze sluje na nejvyšší skále?
- Amor To její otec nedopustí.
- Afroditu Proti rozhodnutí věštby není odvolání.
- Amor Jak se chceš přesvědčit, že král poslechne a vydá dceru na smrt?
- Afroditu (po chvílce pomalu) Pošlu jako svědka na tu krvavou svatbu... svého syna.
- Amor (s nechutí) Proč zrovna mne?
- Afroditu (výsměšně) Máš přece křídla... pro nikoho jiného není tak snadné vznést se na dračí skálu.
- Amor Ušetři mne takové hrozné podívané. Prosím tě...
- Afroditu Co jsem rozhodla, to nemohu vzít zpátky. Zítra k večeru se vydáš na cestu. Vrátit se smíš až ve chvíli, kdy Psýché překročí hranici do podsvětí.
- Amor Matko, ještě jednou tě snažně prosím...
- Afroditu (chladně) Jdi si odpočinout... čeká tě dlouhá, svízelná cesta... ale smíš si vzít průvodce. Svůj oblíbený vánek Zefýr.
-
- Král (zpovzdálí) Tu číši musíš vypít do dna, Psýché!

- Psýché Je tak hořkál
- Král Jako pomsta uražené bohyně.
- Psýché Je smutno mezi černými skalami. Co se mnou bude?
- Král (tiše) Neptej se, radši pros boha spánku, aby ti co nejdřív zamkl oči.
- Psýché Zůstaneš se mnou?
- Král Smím už jen chvíli.
- Psýché Jde na mne dřímota.
- Král (tiše) Kéž ti ulehčí hrůzu... bolest...a nakonec smrt.
(Hudba)
- Vánek Co pila z toho poháru, můj pane?
- Amor Odvar z makovic... víno odsouzenců...
elixír zapomnění.
- Vánek Proč musí usnout?
- Amor Aby jí srdce nezkamenělo hrůzou.
- Vánek Opravdu si pro ni přijde drak?
- Amor Nevypávej se pořád, Zefýre.
- Vánek A proč máš v očích slzy, Ámore?
- Amor Nemám dnes náladu na tvé všetečné otázky.
- Vánek Pročpak se na tu dívku díváš jako uhranutý?
- Amor (vybuchne) Protože... protože... tobě neučarovala?
- Vánek Jsem přece jenom vánek. Nemám cit, nemám srdce, nevím, co je láska.

- Amor (po chvíli) Ach, ta je krásná. Už rozumím, proč moje matka na ni žárlí.
- Vánek (s tichým spiklenectvím) Tobě se Psýché taky zdá o něco pěknější než sama Afrodita?
- Amor (vykřikne) O něco, říkáš? Ty povětrný blázínku! Psýché je stokrát krásnější! Tisíckrát líbeznější! Viděls její ústa? Její oči? Čelo bělostné nad vzácný alabastr! Nakloní šiji - a tájí se dechl
- Vánek (potutelně) Můj milý Amore, nezranil ses vlastní střelou?
- Amor (zasněně) Kdyby se na mne jen trochu pousmála... Kdybych se směl dotknout její paže...
- Vánek Zatím jsi střílel svými šípy po jiných, a koho jsi jen zlehka škrábl hrotem, nadosmrti onemocněl láskou. Jenže dnes tu místo obávaného střelce vidím Amora zamilovaného až po uši. Co jsi uviděl krásnou Psýché, tvůj šíp si jako terč našel... tebe samotného!
- Amor Neposmívej se mi.
- Vánek Chraň bůh, můj pane, já se jen dívám a marně si lámu hlavu, co dělat, aby ti čarovnou krásku neodvlekl drak.
- Amor Buď mým spojencem, Zefýre.
- Vánek Záleží na tom proti komu.
- Amor Chci jenom zachránit Psýché. Teď, dokud je ponořena do hlubokého spánku, aby mi nemohla pohlédnout do tváře.
- Vánek Když mi napovíš, co a jak, neříkám, že ti nepomůžu.
- Amor Drak vylézá z doupěte až o půlnoci. Ale my nebudeme čekat do té doby.

- Vánek Proč se jí neujmeš rovnou?
- Amor Psyché mě nesmí uvidět, pozemšťanům přece není dovoleno hledět na božstvo.
- Vánek Však soumrak už je na spadnutí.
- Amor Až se docela setmí, přiblížíme se k ní po špičkách, aby neprocitla... potom ji uložím do tvých rukou Zefýre.
- Vánek S takovým sladkým břemenem můžeš mě poslat kraj světa.
- Amor Poneseš ji do zahrady v údolí pod skalami.
- Vánek Rovnou do tvého paláce?
- Amor Tam ji uložíš do nejkrásnější síně.
- Vánek Povýšíš mě na jejího pobočníka?
- Amor Zítra k ní pošlu spolehlivou služku.
- Vánek Škoda, ani mně by nebyla proti mysli taková služba.
- Amor Konec žertů, Zefýre, už se nám zešeřilo.
- Vánek Mám ji vzít do náručí?
- Amor Ještě ne, chci s ní být sám... zavolám tě za chvílku.
(Hudba)
- Amor (tiše) Nevýslovná, neskonale krásno...
- Psýché Kdo mě to budí?
- Amor Neotvírej oči... dřímej... do rána je dlouhý čas.
- Psýché Neuvidím tě v té tmě!
- Amor Musíš vzít zavděk jen mým hlasem.

- Psýché Kdo jsi?
- Amor To musí zůstat tajemstvím. Radši se zeptej, kým bych ti chtěl být.
- Psýché Já se tak bála, co se mnou bude. A zatím mě z úzkostného snu probouzí milý, vlídný hlas. Proč jsi za mnou přišel?
- Amor Protože jsi krásná, až se mi hlava točí závratí.
- Psýché A ty... čím bys mi chtěl být?
- Amor Okem, které střeží tvoji krásu, uchem, které naslouchá úderům tvého srdce... náručí, která ti chystá hnízdo v bezpečí.
- Psýché Ještě... Ještě... Povídej mi dál!
- Amor Chtěl bych být tvůj ženich
- Psýché (s úsměvem) Tak přece jsem se dočkala. Jenomže se mi to všechno třeba jenom zdá a z krásného snu mě vzbudí spár draka.
- Amor Už se ho nemusíš bát. Od této chvíle vždycky když noc bude nejtemnější probudím tě já sám.
- Psýché Pohladíš mne?
- Amor Jako zrána slunko hladí květ.
- Psýché (polekaně) Ach, co to bylo?
- Amor Odpusť, to jen můj šíp zavadil o tvé rameno. Tu krůpěj krve hned slíbám jako včela pije nektar z květu... Psýché...já kvůli tobě ztratil hlavu.
- Psýché A já zas pro tebe... jenomže pro koho? Neznám tvé jméno... ani podobu... a nemám tušení, kdo vlastně je můj milý.

Afrodita	Co je s mými posly, Peithó!
Peithó	Vrátili se až na jednoho, božská.
Afrodita	Jaké přinesli zvěsti?
Peithó	Lepší by sis nemohla přát.
Afrodita	Co je s Psýché?
Peithó	Potom, co se s ní v horách rozloučil její otec, mizí po ní všechny stopy.
Afrodita	Chci vědět jestli žije – nebo zdali ji proud Léthé odnesl do podsvětí.
Peithó	Popřej mi sluchu, božská Afrodito. Potom, co Psýché se lidem ztratila z očí, jako by umřela. Zapomněli na ni a zase už se houfují u tvých oltářů. Vždyť víš, kdo není denně davu na očích, ten jako by ani nežil.
Afrodita	(váhavě) Máš pravdu... ale přece jenom bych radši měla jistotu.
Posel	(zpovzdálí) Ohlaste mne božské Afroditě!
Peithó	Poslední tvůj posel, paní.
Afrodita	Co přináší?
Afrodita	Pojď blíž!
Posel	Má paní, tenhle stařík vede řeči, ve kterých jsem zaslechl jméno Psýché.
Stařec	Mír a pokoj tvému domu, božská Afrodito.
Afrodita	Pověz mi, znáš Psýché?
Stařec	Od dětských střevíčků.
Afrodita	Chci vědět, jestli je naživu.

- Stařec Člověk je živý, dokud na něj zbývá jediná vzpomínka, Afrodito.
- Afrodita Mluvíš jako stařeny z Delf, co slovo, to hádanka.
- Stařec Kdežto ty chceš slyšet jenom ano nebo ne. Mýlíš se, paní, lidský osud nesměštnáš do jednoho příběhu a do jediné chvíle.
- Afrodita Nech si své bláznivé rozumy a odpověz na co jsem se tě ptala. Je Psýché mrtva?
- Stařec Jak by mohla být, když celé dny žije v tvých myšlenkách?
- Afrodita Kde je?
- Stařec V bezpečí.
- Afrodita Kdo ji přece mnou ochránil?
- Stařec Nejspolehlivější strážce, paní. Láska.
- Afrodita Už zas někdo se do ní zamiloval?
- Stařec Poslala jsi za ní svého syna. Proč se ho nezeptáš?
- Afrodita Toulá se bůhví kde.
- Stařec Copak se ještě nevrátil z těch hor?
- Afrodita Kdoví, kde bloudí jako v snách.
- Stařec A ty neumíš rozluštit jeho tajemství?
- Afrodita Jsem bohyně krásy a ne hadačka... jdi mi z očí, starý, tvoje řeč jsou vymíácené klásky.
- Stařec Protože zrnka pravdy ti propadla mezi prsty
-----○-----
(Píšťalka hraje známou melodii)

- Psýché Zefýre... vánku... příteli!
- Vánek Co si přeješ, Psýché?
- Psýché Slyšíš tu melodii?
- Vánek Aby ne, vždyť jsem ti ji sám přinesl na svých
křídlech.
- Psýché Připomněla mi rodný dům. Tu notovali ovčáci, když
vyháněli stádo... Kdo ji teď zahrál u našeho domu?
- Vánek Tamhle stařík na píšťalku z rákosu.
- Psýché Prosím tě, pozvi ho dál.
- Vánek (vážavě) Nevím, jestli by mě za to můj pán pochválil.
- Psýché (mazlivě) Zato já ti budu vděčná. Prosím, Zefýrku.
- Vánek Ale jen chvíli.
(Pisnička se blíží)
- Psýché Odkud přicházíš?
- Stařec Z kraje, kam se teď zase vracím.
- Psýché Je to i můj domov?
- Stařec Býval, Psýché, býval. Teď jsi doma v náruči svého
muže.
- Psýché Co můj otec?
- Stařec Ten už dávno spí věčným spánkem.
- Psýché A sestřička?
- Stařec Peče chléb... sprádá len.... chová syna.
- Psýché Vzpomene si na mne?

Stařec Kdoví... snad... občas... těžko říct... a ty?

Psýché Mně se ti najednou tolik zastesklo po domově!

Vánek (opodál) Psýché, musíš dovnitř, už se šelí!

Psýché (zasněně) Doma jsme se na večerní červánky dívali z větvi staré olivy.

Vánek Propuť toho starce, v tvém domě nikdo nesmí zůstat po setmění!

Stařec Však už jdu.

Psýché Snad by mohl přespat v předsíni.

Vánek Tvůj pán to přísně zapověděl.

Stařec Stejně radši nocuju pod širým nebem. Dobrou noc.

Psýché Pozdravuj mou sestru.

Stařec Přeju ti krásné sny, Psýché.
(Hudba)

Psýché Noc hebká jako černý samet.

Amor Jsi šťastná, Psýché?

Psýché Vždyť víš.

Amor Zazdalo se mi jakoby ses chvílemi ode mne vzdalovala. A já si marně lámu hlavu proč.

Psýché Ty že bys neuhádl, co mi je? Takový něžný, citlivý a moudrý!

Amor Mrzí tě snad, že za tebou přicházím vždycky jen v noci? A žeš mi ještě nikdy nemohla pohlédnout do tváře?

Psýché Mám tě ráda i poslepu. A tys mi přece slíbil, že jednou mě vezmeš do náruči pod ranním nebem.

- Amor Tak co tě trápí? Že nevíš, kdo jsem?
- Psýché Ale já to vím. Jsi můj muž. Má láska.
- Amor Proč tedy jsi dnes tak posmutnělá?
- Psýché Zastesklo se mi...Kdybych načas mohla domů, na jediný den třeba... aspoň na chvíli!
- Amor
.
 Není to možné, Psýché, kdybys odtud odešla, víckrát bychom se neviděli.
- Psýché Vloudit se domů na náš dvůr starými vraty. Projít se po zahradě, obejmout sestru...
- Amor Opravdu to nejde, miláčku.
- Psýché Škoda.
- Amor Mně to je líto, ale takové přání ti splnit\ nemohu.
- Psýché Už o tom nebudeme mluvit.
- Amor Tvůj stesk mne bolí.
- Psýché Slibuju ti, že zítra nic na mně nepoznáš.
- Amor Nechci, aby ses trápila, ale domů nesmíš. Dvě věci nikdy nesmíš udělat, nechceš-li dát v sázku naše štěstí.
- Psýché Já vím, odejít z tohoto domu.
- Amor A nedopustit, aby na mou tvář padl jediný paprsek světla. Ach lásko moje, letní noc je tak krátká.
- Psýché Ani nevím, že je léto... (zasněně) Když jsem byla malá, sestra mi touhle dobou splétala doma čelenku z klásků ovsu, koukolů a chrp.
- Amor Vidím, že ten stesk tě neopouští.

- Psýché Odpustí.
- Amor Snad by se dalo najít východisko. Ty odtud nesmíš...
ale tvoje sestra by mohla přijít na návštěvu za tebou
sem.
- Psýché To by bylo krásné!
- Amor Pošlu pro ni vánek, přinese ji, potěšíte se - a navečer
s ní Zefýr zas odlétne zpátky.
- Psýché Opravdu bys to pro mne udělal?
- Amor Hned zítra. Ale slib mi jedno. Ani slovem se nesmíš
zmínit o mně.
- Psýché Smím aspoň před ní přiznat, jak jsem šťastná?
- Amor Buď opatrná, Psýché, na každé slovíčko. Nenech se
přemluvit k ničemu, co by nás mohlo navždy
rozloučit.
- Psýché Radši umřu než abych ti dala sbohem.
- Amor Pamatuj na to zítra, až obejměš sestru.
-----o-----
- Sestra To je palác jako z pohádky, Psýché! A tvoje
komnaty... taková krásal
- Psýché Jsem ráda, že se ti u mne líbí.
- Sestra Tvůj manžel je boháč, víd?
- Psýché (se smíchem) Nevím, říká, že největším jeho
pokladem jsem já. Nemáš žízeň? Doleju ti pohár.
- Sestra Skvělé víno... točí se mi z něho hlava...a z toho
přepychu kolem dokola... pověz mi, jak to, že tě
potkalo takové štěstí?
- Psýché (vyhýbavě) Vyprávěj mi radši o sobě, o našem domě

- Sestra Nad tou barabiznou se dá jenom splakat když si na n vzpomenu uprostřed takové nádhery.
- Psýché Ba ne, sestřičko, byl to krásný domov. A co tvoje rodina, tvůj muž?
- Sestra Věčně se toulá po světě, a děti jsou jen pro zlost, služebnictvo líné, nechci teď myslet na to, co mě čeká po návratu od tebe... (Naléhavě) Vždyť to je jako zázrak, Psýché, odvezli tě do skal jako nevěstu drakovi, otec se z bolu utrápil, dávno už jsme tě oplakali jako mrtvou - a ty zatím žiješ div ne jako bohyně. Tohle přece není dračí sluj! Jakým divem se zachránila? Kdo je tvůj choť?
- Psýché Na tom snad nezáleží.
- Sestra Tomu sama nevěříš!
- Psýché Pro mne je hlavní věc, že mne má rád.
- Sestra Ale kdo to je? Princ? Nebo slavný vojevůdce? Jak vypadá? Je mladý nebo už má pod členkou šediny? Povídej, je vysoký a statný nebo naopak něžný a křehký? Pověz mi všechno, prosím, sestřičko.
- Psýché Netušila jsem, že jsi tak zvědavá.
- Sestra A jaká bych měla být? Myslela jsem že mě vítr nese do skal a zatím se mi tají dech z mramoru a křišťálu a stříbra. Psýché, máš mě ještě trochu ráda?
- Psýché Stejně jako když jsme byly děti... a možná ještě víc.
- Sestra Tak mi to dokaž tím, že mi povíš všecičko o svém choti. Jinak si budu myslet, že svým uhýbáním zakrýváš něco hanebného. Že tu nakonec opravdu žiješ s trojhlavou šipinatou nestvůrou a že se necháš objímat dračími spáry.
- Psýché (vyhrkne) To není pravda! Můj milý má něžné ruce laskavé srdce. Věřím, že je krásný.

- Sestra Proč mluvíš o víře? Máš přece oči!
- Psýché Já ho nikdy neviděla.
- Sestra Co to povídáš?
- Psýché (Honem) Pojd si připít na naše šťastné setkání.
- Sestra Opravdu jsi ho nikdy neviděla v denním světle?
- Psýché Co na tom? Stačí, že jsme spolu celé noci. Když si přeje, aby na něj nepadl ani paprsek světla, ráda mu vyhovím.
- Sestra Mohla ses na něj podívat potají.
- Psýché (se pokusí o žert) V té tmě nevidím ani na špičku svého nosu.
- Sestra Počkej, až ho zmůže spánek, a potom si můžeš posvítit na něj tak, aby nic nevěděl.
- Psýché On to zakázal.
- Sestra Kdoví co před tebou skrývá. Já na tvém místě bych ještě dnes v noci zažehla tamhle kahan s olejem.
- Psýché Ale já mu slíbila, že vyhovím jeho naléhání.
- Sestra Říkám ti, že se pranic nedoví. A ty se přesvědčíš, jak vypadá tvůj choť.
- Psýché (s úzkostí) Proč mne pokoušíš?
- Sestra Nebud bláhová, Psýché. Já ti nikdy neradila špatně, tak poslechni. Až usne, zapal opatrně knůtek, vždyť stačí jenom okamžik, ve kterém plamínek vyloví ze tmy jeho obličej.
- Psýché Co z toho?

8

Sestra Budeš dvojnásobně šťastná, až se na vlastní oči přesvědčíš, jak je krásný.

Psýché A když ho probudím křesadlem?
(Hudba)

Sestra Pojď, ukážu ti, jak vykřísnout tichounce jiskru pod přikrývkou... plamínek zastíniš dlaní... tak se už neboj... a jdi...stačí kahan jen trochu pozvednout nad jeho spící hlavou...
(Hudba vrcholí)

Amor Co to bylol Così žhavého mi skráplo na čelol

Psýché Kapka horkého oleje z kahanů. Bolí to? Odpusť, Amore.

Amor Cos to udělala, Psýché!

Psýché Nic, chci jen odnést kahan, aby tu nepřekážel.

Amor Podej mi ho... jak to, že je horký? Kdo jej rozsvítil?

Psýché Já nechtěla...

Amor (hněvivě) Nic nezapírej, zradilas mne!

Psýché Sestra mne přemluvila.

Amor Já tě varoval... a teď za to budeme pykat oba.

Psýché Jenom na okamžik jsem se chtěla na tebe podívat.

Amor Za ten okamžik zaplatíš celou věčností odloučení.

Psýché To nemůže být pravda!

Amor Proč myslíš, že jsem tě tolikrát zapřísahal?

Psýché Kvůli chvilice, kterou jsem se na tebe podívala? Byl to jen jednou, poprvé -

Amor A naposledy. V té chvílce jsi mi řekla sbohem.

- Psýché Prosím tě, odpusť, nevyčítej.
- Amor Ty sama se teď budeš trmácet od jedné své výčitky k druhé na pouti plné útrap. Sbohem, Psýché.
- Psýché Nevěřím, ty se vrátíš.
- Amor Čekala bys marně.
- Psýché Půjdu tě hledat světem.
- Amor Já nejsem z lidského rodu.
- Psýché Tak se odvážím do říše nesmrtelných.
- Amor Že by ses nebála přistoupit před mou matku Afroditu?
- Psýché Ty jsi Amor? Bůh lásky?
- Amor Ano - ale taky syn té, která tě na smrt nenávidí.
- Psýché Pro tebe půjdu třeba až k trůnu vladaře všech bohů.
- Amor Ale Afroditě se neodvažuj přijít na oči, byl by to tvůj konec.
- Psýché Bez tebe bych stejně byla jenom stín.
- Amor Rozlučme se Psýché.
- Psýché Ne, já nemohul
- Amor (vzdaluje se) Sbohem, láskol
- Psýché Neodcházej! Vrať se! Ohlédni se aspoň!
(Rozpláče se)
(Hudba)
- Afrodita Peithól

- Peithó Ano, božská!
- Afrodita Co znamená ten rozruch na nádvoří!
- Peithó (vzrušeně) Vítají nečekaného návštěvníka.
- Afrodita Nějaký urozený host?
- Peithó Ten nejvzácnější. Afrodito, Amore.
- Afrodita (vítězně) Můj syn se tedy vrátil!
- Peithó Stojí na dveřmi.
- Afrodita Jen ať chvíli čeká, předtím jsem z té hořké číše upíjela já. Ty zatím svolěj všechny mé posly a poruč jim, ať se vydají hledat Psýché. Kdo mně ji přivede, dostane tolik stříbra, co bude vážit její hlava na obětním kameni.
- Peithó Nebylo by prozíravější neprozrazovat zatím, co ji čeká?
- Afrodita Máš pravdu, Peithó. Stačí, když poslům slíbíš nejvyšší odměnu. Jdi už, třesu se nedočkavostí, až jí první rána bičem okrvaví nahá záda. Jdi a nech dveře otevřené pro Amora.
- Peithó (odchází) Ano, božská paní.
- Afrodita (ironicky) Smím věřit svým očím, Amore?
- Amor (přichází) Mír a pokoj, máti.
- Afrodita Můj zpronevěřilý syn se kajícím vrací? A sám? Ta krásná pozemšťanka už tě omrzela?
- Amor Porušila dané slovo.
- Afrodita Co jiného než proradnost jsi mohl čekat od lidí?
- Amor Zdálo se mi, že Psýché je jiná.
- Afrodita Ošálila tě.

- Amor Očarovala mne.
- Afrodita Sličností, která vadne, kouzlem, které pomíjí. Ty jsi bůh, Amore, a tvá vyvolená ti musí být rovná. Božská krása je věčná, kdežto lidská trvá jen chvíli.
- Amor Co ty můžeš o ní vědět, máti? Žiješ tu v pyšném odloučení, ale mne můj úděl co chvíli zaneseme mezi lidi. A kdybys Psýché jenom jednou uviděla zblízka nesoudila bys ji tak přísně.
- Afrodita Chceš jí posloužit jako obhájce až nad ní budu konat soud?
- Amor Zapomeň na ni.
- Afrodita Moji vyslanci už po ní pátrají po celé zemi.
- Amor Ale proč, vždyť já se vrátil
- Afrodita Ztrestám ji i za tebe.
- Amor Já o to nestojím.
- Afrodita Vidiš ty důtky?
- Amor To ti nedovolí božská pýcha.
- Afrodita Tentokrát ustoupí nenávisti.
- Amor Ublížila mně a ne tobě. Kdyby měla být potrestána, je na mně, abych volil trest.
- Afrodita Vidím, že ses do této chvíle nedokázal osvobodit od jejího kouzla.
- Amor Stihni ji věčným steskem, zažeň ji do samoty, mezi divou zvěř, ale nezmarni její krásu.
- Afrodita Ty ji snad pořád ještě miluješ?
- Amor Slibuju ti, že už na ni nevzpomenu.

Peithó	(vrazí dovnitř) Afrodito!
Afrodita	Nedovoluju ti vstoupit sem bez mého dovolení, Peithó!
Peithó	Je tady!
Afrodita	Kdo?
Peithó	Hleď, stojí na nádvoří!
Amor	Psýché!
Afrodita	Kdo ji vypátral?
Peithó	Nikdo. Přišla sama.
Amor	Slíbila, že mě najde.
Afrodita	Ty mlčí! Peithó, okamžitě ji přiveď! A ty mě synu podej bič!
Amor Afrodita	Chceš místo bohyně krásy být sprostým katem? . Neopovažuj se -
Amor	Nastoupit na místo řezníků, kteří ke tvé poctě čtvrtí obětní hovádko?
Afrodita	Ještě jedno slovo a zapomenu, že jsi můj syn!
Amor	Jedna rána bičem - a nejsi už víc má matka!
Afrodita	(po chvíli) Dobrá. Bičování jí tedy ušetřím.
Peithó	Božská Afrodito, princezna Psýché se sklání k tvým nohám.
Psýché	(tiše) Láska a štěstí tvému domu.
Afrodita	(tiše) Je krásnější než vyprávěla pověst... (nahlas) Jak ses mohla opovážit bez pozvání překročit můj práh?

- Psýché Nepřišla jsem k tobě, Afrodito, hledám Amora.
- Amor Jsme navždy rozloučení, Psýché, tvá cesta byla marná.
- Psýché Můj milý, kde je láska, tam není místo pro marnost.
- Afrodita Už dostl Chcete si přede mnou dělat vyznání? Psýché ty ses na mně provinila dvakrát. Poprvé, když ses odvážíla obejmout mého syna...podruhé svým příchodem do mého domu. Slíbila jsem, že ušetřím muk tvé krásné tělo. Ale chceš-li si zachránit život, musíš do setmění na sýpce z hromady zrní oddělit mák od prosa, hrachu a ječmene.
- Psýché To není v lidských silách.
- Amor (tiše) Svolám ti na pomoc tisíce mravenců.
- Afrodita Co jí šeptáš, Amore?
- Amor Aby neztrácena hlavu..
- Afrodita Vidím ti do duše, vymýšlíš, jak jí pomoci. Ale já ti dám jiný úkol, Psýché. Přineseš mi hrst vlny ze zlatého rouna divokých ovcí za bezednou řekou.
- Psýché Tu strašnou vodu ještě nikdo nepřepnul!
- Amor Slib jí to, Psýché, vím, kde najdeme hrst zlatých vloček na stéblech rákosu, jak je tam vítr přenesl přes dravý proud.
- Afrodita Čtu ve tvých myšlenkách, Amore, a rovnou pravím: nel Psýché dostane úkol, při kterém jí nemůže přispět pomoci bůžek ani člověk. Chce-li si zachránit život, musí se vypravit do podsvětí.
- Amor Jak můžeš jedním dechem mluvit o životě a přitom j posílat do království smrti, odkud se ještě nikdo nevrátil?

- Afrodita Odejdi, Amore. Má slova jsou určena Psýché a ne tobě.
- Amor Ani rozloučit se nesmím?
- Afrodita Už jsi jí přece dal sbohem. Jdi. (Po chvíli) Psýché, chceš zůstat mezi živými?
- Psýché Mám jediné přání. Aby mi Amor odpustil.
- Afrodita O tom už nechci slyšet ani slovo. A ty měj na mysli, že ti jde o život. Ustoupím od své pomsty, jenom když se ti podaří překročit hranici, která nás dělí o říše mrtvých. A tam od manželky vládce Háda, získáš skříňku s kouzelným líčidlem.
- Psýché (zamyšleně) Říkají, že kdo se opováží jedinou šlápě překročit hranici mezi světem živých a zemřelých, místo propadne smrti. Kdo z živoucích pohlédne do očí Hádovi nebo jeho ženě Persefoně, navždycky přijde o rozum. Tělo, na které stříkne jediná krůpě řeky zapomnění, stane se v tom okamžiku kořistí mrtvolné hniloby.
- Afrodita Nemáš dost odvahy?
- Psýché Ale říkají taky, že i nejhlubší noc může náhle ozářit padající hvězda... že ani smrt není bez naděje, když srdce je plné lásky. Afrodito, pokusím se splnit, co mi uložila.
- Afrodita Dám ti jako průvodce svou pomocnici Peithó.
- Psýché (ironicky) Takovou máš o mne starost?
- Afrodita Chci jen vědět, kde skončí tvá cesta. Konečně mít jistotu.
- o-----
- Amor (tiše) Psýché -
- Psýché Kde jsi, Amore? Nevidím tě.
- Amor Zahlédneš mě ve stínu prastarého dubu.

- Psýché** Diky, žeš mi přišel dát sbohem.
- Amor** Poslouchej pozorně, co ti povím, poradily mi to kněžky z věštírny. Až přijdeš ke kamenu na hranici podsvětí, polož na něj jako obětinu kías ječmene, květ máku a snítku olivy. Zato smíš bez trestu udělat pár kroků na druhou stranu. Ale jen se zavřenýma očima, nezapomeň na to! Persefona se tě zeptá, proč jsi přišla, ty ji poprosíš o čarovnou skříňku a jako cenu za ni hodíš do podsvětí řeky tady ten vzácný prsten s temným jantarem. Vlna ti vyvrhne k nohám stříbrnou skříňku – a ty se smíš vrátit. Ale teď to nejhlavnější, Psýché. Tu skříňku nesmíš otevřít, nesmíš se do ní podívat. Dej si pozor na svou průvodkyni, ošemetnou Peithó, je to bohyně lichotek a svůdných slov.
- Psýché** Když se vrátím, uvidím tě?
- Amor** Na to teď nemysli, vryj si do paměti mé rady a výstrahy, jinak je s tebou konec!
- o-----
- Psýché** Proč se tak náhle zešeřilo, Peithó?
- Peithó** Přiblížili jsme se k řiši věčného přití. Dál už s tebou nesmím, Psýché. Pokud je ti souzeno se vrátit, najdeš mě tady, budu čekat.
- Psýché** Nevidím na cestu.
- Peithó** Ten černý balvan je hraniční kámen. Jdi, a slitovní bohové ať tě provázejí.
(Hudba)
- Psýché** (tiše, úzkostlivě) Vládcové podsvětí, kladu vám na oltář snítku olivy, která je symbolem míru, květ máku, který připomíná věčný spánek a klásek ječmene, dík lidí za štědrou vlídnost bohů. Tebe, královno Persefono, prosím o vzácnou skříňku s čarovným líčidlem a za ni házím pro tebe do vod Styxu zlatý prsten s černým jantarem.

- Hlas Je krásný, dám ti za něj, oč jsi poprosila. Shýbni se do
ostřice, najdeš tam, pro co jsi přišla.
- Psýché Díky, Persefono, díky...
(Hudba)
- Peithó Kdo je to?
- Psýché Změnila jsem se snad k nepoznání?
- Peithó (s úžasem) Psýché! Ty se vracíš?
- Psýché Jak tě mám přesvědčit, že jsem to já a ne můj stín?
- Peithó Persefona tě propustila?
- Psýché A ještě si od ní nesu dar.
- Peithó Skříňku s kouzelným líčidlem!
- Psýché Nedotýkej se jí.
- Peithó Jen docela maličko ji pootevřu.
- Psýché To není dovoleno.
- Peithó Jestli ti to zakázala Persefona, pojďme dál, kam
nedohlédne... Pospěš si, Psýché. Sem do houští není
vidět odnikud. Pozvedni víčko.
- Psýché Nepřemlouvej mne, Peithó, neudělám to.
- Peithó Copak tě ani trochu nepokouší zvědavost?
- Psýché Zařekla jsem se.
- Peithó Nebuď hloupá, kouzelná skříňka je tvoje, můžeš s
ním nakládat, jak se ti zlíbí.
- Psýché Amor mě varoval a já mu dala slovo.
- Peithó Vymámil je na tobě! Jenomže vynucený slib neplatí.
Poslouchej Psýché, co ti prozradím. V té skříňce je

tyčinka kouzelného líčidla. Když si jím přejedeš víčka, objeví se Amor a dotkne se tvých řas, nalíčíš si rty a on ti zlobá ústa, vrátí se zas k tobě -

- Psýché Je to pravda?
- Peithó Mám to od samotné Afrodity.
- Psýché Jenomže Amor mně kladl na srdce pravý opak.
- Peithó Afrodita nechce, abys ho zas k sobě přivábila, proto nechala vyhlásit, že skříňku není dovoleno otevřít.
- Psýché Komu teď věřit?
- Peithó Proč bych ti lhala? Mně tvůj osud může být lhostejný. Když mě neposlechněš, víckrát už Amora neuvidíš.
- Peithó Počkej, povedu tvou ruku... postačí opatrně stisknout zlatý knoflík... ano...a lehounce zvednout víčko ?
- Psýché Ale vždyť skříňka je prázdná!
(Náraz hudby)
- Afrodita Mýlíš se Psýché! Je v ní spánek smrti. Už tě ovanul strašným dechem.
- Amor Proč jsi mě neposlechla?
- Psýché (usíná) Odpusť, Amore, odpusť...
- Amor -----o-----
Jak jen mohla uvěřit proradným slovům.
- Stařec Udělala to z lásky k tobě.
- Amor Porad' mi, starče, jak ji probudit.
- Stařec Není moci, která by ji vzkřísila - krom jediné.
- Amor Půjdu a padnu před matkou na kolena.
- Stařec Před spánkem smrti stojí bez rady i Afrodita.

- Amor A nikdo nedokáže zlomit jeho moc?
- Stařec Jen vládce nad bohy i lidmi.
- Amor Zeus -
- Stařec A toho, jak víš, není radno obtěžovat nějakou pomíjivou strastí. Dívá se na nás z příliš velké výše.
- Amor Udělám to. Poprosím ho.
- Stařec A když tě nevyslyší a ty se naopak dočkáš jen velké nemilosti?
- Amor Co může být smutnější než život bez Psýché?
- Stařec Kéž ti láska dá dost odvahy.
- Amor Díky, starče. A teď ať se děje podle jeho nejvyšší vůle. Díel Hromovládny! Nadoblačný!
(Hudba)
- Pane pevnin, povětří a oceánů, vládce nad smrtí i nad životem, vyslyš mou prosbu a vzbud Psýché ze smrtelného spánku!
- Zeus Amore, proč se staráš o cizí pozemskou dívku, když sám patříš mezi bohy?
- Amor Není mi cizí, mám ji rád. Chtěl bych, aby se stala mou ženou, dáš-li mi k tomu svůj souhlas.
- Zeus O čem to mluvíš, rouhači! Nikomu z bohů jsem nedovolil uzavřít sňatek se smrtelníkem. Chceš-li za ženu pozemšťanku, vzdej se božství a jdi mezi lidi!
- Amor Nemáš-li pro mne jinou volbu -
- Zeus Proč chceš vzít na božská ramena tvrdý úděl člověka?
- Amor Z lásky k ní, vládče...

- Zeus Myslíš si, že ten cit váží víc než všechno, co za něj musíš obětovat?
- Amor Ano, Die, a ještě víc. I kdybys mne za vyslovení mé opovážlivé prosby uvrhl mezi otroky, nepřestanu tě prosit vzbud mou Psýché.
- Zeus Přesvědčil jsi mne, Amore.
- Amor A čím já budu platit za tvou milost?
- Zeus Copak bych mohl bůžka láska proměnit v obyčejného smrtelníka? Co by tomu řekli pozemšťané? Nezbývá tedy než tvou krásku povznést mezi nás. Je tvoje navěky, jen co procitne. Otevři oči, Psýché...
- Amor Sám Zeus tě budí.
- Zeus A buďte spolu šťastní.
- Amor Die, navěky tě budem velebit.
- Zeus Však taky máte za col
(Hudba končí)
- Amor Miláčku -
- Psýché Amore, tys mě našel
- Amor A už nás nic nerozloučí, co svět bude světem.
----- 0 -----
- Stařec Tak navždy budou žít v paměti lidského pokolení... Amor a Psýché. Nesmrtelná báj o velké lásce, která je pramenem nezměrného štěstí, ale též útrap. Láska koruna života, elixír proti strasti, světlo od věků do věčnosti.
(Pišťalka - závěr)

František Hrubín
IN MEMORIAM

Při vzpomínce na tvůj jasný hlas
 všichni muži, co tě líbávali,
 s rtů svých stírají si hebký popel,
 při vzpomínce na tvůj jasný hlas,
 který hloubka vzdaluje a kalí.

Prší na tvou milovanou hrud'
 přes hlínu a přes kořínky země,
 a v nejdelší noci jiná tíha
 tiskne tvoji milovanou hrud',
 chvíli sladce, chvíli nepříjemně.

Do tvých dávných vlasů sáhla smrt
 jak vichřice do plavého lánu -
 Na špičkách těch posledních dnů svítí
 zlato vlasů, jež rozčísila smrt,
 proud k nám a proud na neznámou stranu.

OBSAH:

Vladimír Holan: KDO JSI.....	2
Josef Hora : PO LETECH.....	4
Alena Břízová: HORKÁ JEHLA.....	6
MÍSTO POVÍDKY O BARONCE A BÁŠNÍKOVÍ.....	29
Jindřich Hořejší: PANÍ Z NÁMOŘÍ.....	33
AMOR A PSÝCHÉ.....	36
František Hrubín: IN MEMORIAM.....	69

